

паэты планеты

Федэрыка Гарсія Лорка

Выбранае

*Пераклад з іспанскай
Рыгора Барадуліна*

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2017

УДК 821.134.2-1
ББК 84(4Исп)-5
Л78

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклады друкуюцца паводле выдання:
Федэрыка Гарсія Лорка. *Блакітны звон Гранады.*
Выбраная лірыка. / Пер. з ісп. Р. Барадуліна;
укладанне і рэдакцыя перакладаў К. Шэрмана. –
Мінск : «Мастацкая літаратура», 1975.

На вокладцы:

Чырыка Парага Макора,
Федэрыка Гарсія Лорка (1936).

ISBN 978-985-7164-32-5

©Барадулін Р. І., пераклад на
беларускую мову, 1975.
©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.
©Афармленне. Выдавец Зміцер
Колас, 2016.

Калі б варажыць мог
(*Si mis manos pudieran deshojar*)

Імя тваё
ў цёмныя ночы гукаю,
калі зоры ідуць
з поўнай поўні напіцца,
спіць лістота густая,
у лістоце галінам спіцца.
І адчуваю – я ўвесь з пустэчы,
а не з музыкі й страсці,
і, быццам
звар’яцелы гадзіннік шчасця,
буджу мінуўшчыну недарэчы.

Гукаю імя тваё
ў гэтую цемнач –
дарэмна!
Далёка гучыць
імя тваё як ніколі,
далей за ўсе зоры
ў касмічнай золі,
шчымлівей за ціхі лівень.

Ці калі-небудзь змагу,
як тады, пакахаць цябе і тваю тугу?

Якой віной
наклікала сэрца бяду?
Калі туман развіднее,
ці страць другую знайду?
Можа, чыстую, без трывог,
што мяне ўсяго перапоўніць?
Калі б варажыць мог
на пялёстках поўні...

Летні мадрыгал
(*Madrigal de verano*)

Давер пунцовыя вусны,
о Зорка-цыганка, смела!
Яблык я надкушу спакусны
пад золатам сонца даспелы.

Вежа маўрытанская ў адзіноце
дрэмле ў аліўкавым веці,
колеру тваёй сялянскай плоці,
з прысмакам мёду й дасвецця.

Аддаеш загарэлым целам
дзівосны частунак, што дораць
кветкі рэчышчам анямелым
і ветру – ясныя зоры.

Мне аддалася, скажы, чаго ты?
Даверыла таямніцу пазнання
сваёй лілеі і шэпт пяшчотны
грудзей сваіх, поўных каханьня?

Ці таму, што радасці мала?
(О, скруха майго блукання!)
Ці жыццё маё пашкадавала,
што звяла даўно ад спявання?

Як ты на мае прамяняла стогны
сцёгны, спатнелыя ад старання,
сялянскага Сан-Хрыстафора сцёгны,
прыгожа марудлівыя ў каханні?

Данаіда юрлівасці, ты са мною,
Багіня ўзаемнай даліны.
Пацалункі твае, як лета сухое,
пахнуць калоссем нявінна.

Вочы мае збянтэж на імгненне
песняй сваёй нечакапай, на лузе
ўрачыстай мантыяй ценю
хай ляжаць валасы з пашанай.

Крывавымі вуснамі неба абвуглі,
неба кахання люта
над плоццю даверлівай, смуглай,
над вечнай зоркай пакуты!

Тваімі палонены вачамі
андалузскі Пегас мой
і адляціць, несучешны, ў адчаі,
калі яны пагаснуць.

Не пакахала б – любіў бы ўсё роўна,
хоць бы за позірк злосны,
як жаўранак – дзень вандроўны,
хаця б за росы.

Давер пунцовыя вусны,
о Зорка-цыганка, смела!
Яблык я надкушу спакусны,
пакуль дзень белы.

Альба

(Alba)

Сэрца маё, ў адчай закутае,
з надыходам золаку
адчувае пакуты каханья
і летуценні расстання.

Прыносіць мне світальная зорка
зародкі сумоты
і мозгу душы тугу бязвокую.
Магіла ночы глыбокая
падымае свой чорны вэлюм,
каб засланіць днём наступным
велічны зорны купал.
Што мне ў гэтым полі рабіць,
стаю між гнёзд і лістоты
і ўвесь растаю ў світанні,
а ў душы – ноч самоты.
Што рабіць, твае вочы
гасіць світанья здрада,
і не адчую плоццю цяпло
твайго пагляду!

Нашто цябе траціць
тым днём пагодным?
Дагэтуль горка.

Вось і высяглі грудзі мае,
як пагаслая зорка.

Прадчуванне *(El presentimiento)*

Прадчуванне –
зонд душы
у загадкавым акіяне.
Нос сэрца,
што, застаўшыся
з невядомым сам-насам,
разведку вядзе
у тумане часу.

Учора – гэта ўжо адміранне
знямоглае.

Спачуванне
і памяці могільнік.

Пазаўчора –
тлен.

Лежбішча пегасаў без цугляў,
ідэй, што час звугліў.

Бур’яны памяці
і пустэльніяў абшары,
што заблудзіліся ў тумане
мары.

Нішто не расчуліць
вякі мінулыя.
З даўніны не вырвеш
і даніны ўздыху,
не давярае ні зроку, ні слыху.
Нацягвае туга
жалезную кальчугу
і вушы глушыць
ватаю ветру.
З яго ніколі
не вырвеш сакрэту.

Вякоў мускулы
і мозаг малюскавы
з ідэй, што ў зародкі счэзлі,
мозаг аджылы,
сэрцу дапытліваму
не дадуць спажывы.

Ды нам адкрые сакрэт,
таямніц высновы
немаўлятка-наступнік,
якога ў калысцы
зор вясновых
забаўляе Сусвет.

Яго ашукаць –
няхітрая справа.
Таму
грудзьмі салодкімі
ускарміце яго ласкава.

І маўклівы крот
прадчування
падорыць яму бразготкі
на сон салодкі.

Вечар
(*Tarde*)

Вечар імжысты, стомлена-шэры, Іду я, іду, – так
трэба.

Нікнуць дрэвы.

Пустуе мая кватэра,
са сцяны, з дамавіны
нібыта,
праступаюць карціны,
кніга не раскрыта...
Капае туга на шафу
і на душу.

Думку нашу
што няма ў Прыродзе нідзе
для мяне цнатлівых грудзей.
І мяне катуе плоць сэрца,
душы плоць
сурова.
Хоць

гавару –
у паветры трымаюцца словы,
як на вадзе коркі,
дзе
святло маёй зоркі?

Толькі з-за воч тваіх
цярпець магу
гэты боль,
гэтую, што не прыйдзе больш,
і тую, што прыйдзе яшчэ,
тугу.
Вечар імжысты, стомлена-шэры,
наганяе жуду,
я іду, іду.

Баладылля пра тры ракі

(Baladilla e los tres ríos)

Сальвадору Кінтэра

З аліў заліў, з апельсінаў прынады,
праз іх Гвадалквівір ільсніцца.
Імчаць дзве ракі Гранады
ад вечных снягоў да пшаніцы.

Ай, каханне,
знікае, як рака-шаляніца!

У Гвадалквівіра да небакраю
бароды – цвітуць, як гранаты.
Імчаць дзве ракі Гранады
адна са слёз, з крыві – другая.

Ай, каханне,
ветрыкам адшугае!

Спрыяе дарогамі надта
Севілля, ветразям сніцца, –
пльвуць жа па рэках Гранады
ўздыхі, – ім не спыніцца.

Ай, каханне,
знікае, як рака-шаляніца!

Гвадалквівір – званіца
у апельсінавым гаі,
Даўра і Хеніль – капліцы,
дзе ціша прытулак мае.

Ай, каханне,
ветрыкам адшугае!

Хто сказаў, што агнёў вандроўных
лямант будзіць крыніцы?

Ай, каханне,
знікае, як рака-шаляніца!

Знось, Андалузія, ў мора ўсё роўна
апельсіны, алівы – журба маладая.

Ай, каханне,
ветрыкам адшугае!

ПАЭМА ЦЫГАНСКОЙ СІГРЫЙІ

(Poeta de la siguiriya gitana)

Карласу Морла Вікунню

Краявід

(La paisaje)

Не мае спакою ніволі
веер маслічнага поля.
Над алівамі
неба сляпое
і цёмны лівень
зор, халодных да болю.
Дрыжаць ля вадапою
абое,
змрок і чарот.
Паветра шарае ў рабацінні.
У стогне залётным чарод
гіне
смах шумлівы
алівы.
Чароды нявольніц
прысталі,
махаюць цемры
паволі
даўгімі, як цені,
хвастамі.

Гітара

(La guitarra)

Пачынае плакаць гітара –
гарлачом свішча ранак гартанны.

Пачынае плакаць гітара:
супыніць яе – марная мара.

Хто яе замаўчаць прымусіць?

Плача ў стоме,
ў распачнай скрусе.

Як вада, задуменна плача,
як вятрыска над снегам гарачы.

Ці маўчаць яе змусіць няўдача?

Так пясок у пустэльні плача,
смягла трызніць камеліяй белай.

Без пагоні так плачуць стрэлы,
вечар плача, без рання патухшы,

плача дрэва па мёртвай птушцы.

О гітара! Сэрца, адвага!

Ныеш ранаю пяцішпагай!..

Крык
(*El grito*)

Эліпс крыку
не знае стомы,
дунае
ад стромы да стромы.

З-за маслін
чорнай вясёлкай, нечы,
успыхне ў начной сінечы.

Ай!

Віёлы смычком ветла
крык
прынік
да доўгіх струн ветру.

Ай!

(З пячор глядзяць у аблудзе
свечкі і людзі.)

Ай!

Ціша

(El silencio)

Цішу ўважліва паслухай, сыне, –
дорыць голас рэху, слых – даліне,
з ціхай цішы
зыбаецца ўзвышша,
да зямлі чало схіліла ціша.

Поступ сігірыйі¹
(El paso de la siguiriya)

З чорных матылькоў убранные,
смутлая ідзе надзея,
шлейфам шоргатным за ёю
туману змяя бялее.

Зор замнога
ля неба зямнога.
Святая
зямля світае.

У дрыготку ўся закута
недасяжлівага рытму.
Сэрца – з серабра й пакуты,
у руцэ кінжал няскрытны.

Ты куды йдзеш, сігірыйя,
рытм абвар'яціў чаму так?
Зможа ўзяць якая поўня
крэйды й алебастраў смутак?

---

¹ Андалузскі танец вельмі старажытнага паходжання.

Зор замнога
для неба зямнога.
Святая
зямля світае.

Услед

(Después de pasar)

Дзеці таропяцца
у адну далёкую кропку.

Ліхтары гаснуць патайна.
Дзяўчаты сляпыя пытаюць,
што поўня параіць,
у паветра ўздымаюцца
слёз спіралі
таропка.

Горы таропяцца
у адну далёкую кропку.

А потым

(У despuès)

Лабірынты часу
дазвання
знікаюць.

(Доўга пустыня
стыне.)

Сэрца,
крыніца жадання,
знікае.

(Доўга пустыня
стыне.)

Пацалункі,
міраж світаньня,
знікаюць.

Доўга пустыня
стыне.
Зыбаюцца
пяскі густыя.

3 «ПАЭМЫ САЛЕА»
(De: Poema de la soleá)

Для Хорхе Саламеа

Зямля сухая
(*Tierra seca*)

Зямля сухая,
зямля глухая,
і ночы
да небакраю.

(У гарах і ў алівавым веці –
вецер.)

Зямля
старая
ліхтарняй
адчаю.

Зямля
падземных азёр глыбокіх,
стрэл
і смерці бязвокай.

(Ветру ўзмах на шляхах,
у таполі вятрыску прыволле.)

Кінжал

(Рисал)

Кінжал
рэжа сэрца,
як лямеш
цаліну.

Не.
Не рэж мяне.
Не.

Кінжал
не ведае меж,
прамянём паліць жах
глыбізну.

Не.
Не рэж мяне.
Не.

Ай!

(;Ау!)

Ветру вяртае крык
рэха – цень кіпарыса.

(Пакіньце мяне гэтаму полю
паплакаць уволю.)

Прахам пайшло ўсё ў свеце,
з маўклівасцю час змірыўся.

(Пакіньце мяне гэтаму полю
паплакаць уволю.)

Далеч сцямнелую зглыдалі
кастры ўсю.

(Казаў жа – даволі,
пакіньце мяне гэтаму полю
паплакаць уволю.)

*Салеа*¹

(*La soleá*)

У чорную мантыю ўбрана,
лічыць, што цесны свет,
а сэрца – неабдымная рана.

У чорную мантыю ўбрана.

І думае – ўздых закаханы
ці стогн нечакана
знікнуць, як узвіў урагану.

У чорную мантыю ўбрана.

Нанач балкон расчыніла старанна,
і неба ўсё прыйшло да яе,
разнасцежанае, на досвітку рана.

Ай-яй-яй-яй-яй,
у чорную мантыю ўбрана!

---

¹ Адзінота. Гэты андалузізм ужываецца і як жаночае імя.

Світанне

(Alba)

Дасвеццем Кордавы званы
не знаюць звады.
Разбілі змрок начны,
прачнулiся званы
світаннае Гранады.
Пачулі вас,
званы заспанья,
і вашае маленне
дзяўчаты ўсёй Іспаніі
з ножкаю маленькай.
Дрыжаць спаднічак туманы.
Прэч сны!
Пагоднеюць пагляды.
Дасвецця Кордавы званы!
Званы
світаннае Гранады!

Шэсьць струн
(Las seis cuerdas)

Гітара дрэмле –
не руш,
прачнецца;
па волі яе
наплачуцца сны ў ахвоту,
паволі
рыданні згубленых душ
выпырхваюць
з яе круглага рота.
І зорку вялікую
тчэ
лепей ад павучыхі
і з прагай зорнай
яшчэ і яшчэ
узор ірве,
каб лавіць уздыхі,
што плаваюць у яе
чорнай
драўлянай прорве.

Інтэрлюдыя

(Falseta)

Ай, петэнэра¹-цыганка!
Яй-яй, петэнэра!
Развітацца цнатліўкі-пыхліўкі
не прыйшлі патаемна,
што мёртваму Хрысту ў цішы
даюць свае косы, тыя,
што ходзяць на кірмашы
у бялюткіх мантыльях.
Хавалі цябе ў журбе,
каго завуць прыхаджанамі,
чыё сэрца не давярае болю,
людзі пагарджанья,
рыдаючы, завулкамі за табою
ішлі спалатнела.
Ай, петэнэра-цыганка!
Яй-яй, петэнэра!

---

¹ Від старадаўняга андалузійскага танца.

Лямант
(Clamor)

На вежы
жоўтай
канае звон.

На ветры
жоўтым
водзван чуцён,

У вянку
звялі краскі,
сцежкай чорнай
ступае
смерць,
на ласкі
скупая.
Песню
пяе і пяе
гітара беларэбра
у яе,
пяе, і пяе, і пяе.

Вецер страсае срэбра
з кожнай пылінкі таё.

Квартал у Кордаве

(Barrio de Córdoba)

Ад зор бароняцца ў доме,
каб не сустрэцца вачыма.
Зачынены аканіцы:
заснула навек дзяўчына.

Чырвоная ружа самотна
у валасах ссірацела.
А да акна здалёку
шэсць салаўёў прыляцела.

Зайшліся залётныя ў плачы.
Сумотна ўздыхаюць людзі.
І стогну ўтрымаць не могуць
гітар набалелья грудзі.

Чатыры жоўтыя балады

(Cuatro baladas amarillas)

I

На гары, вібы надзея,
дрэўца гонка зелянее
на выгодзе.

Пастух – ідзеш,
пастух – праходзіш.

І спускаюцца алівы
ў поле спёклае маўкліва.
Спёка, годзе!

Пастух – ідзеш,
пастух – праходзіш.

Ні авечкі, ні сабакі,
ні каханьня, ні кульбакі.

Яны дзе ж?

Пастух – ідзеш.

Ценем залатым паволі
нікнеш ты ў пшанічным полі
ў ціхай згодзе.

Пастух – праходзіш.

II

Зямлі ўсёй цела
жаўцела.

Паўдзён не атух,
пасядзі, пастух.

Ні поўні белай,
ні зоркі беглай.

Паўдзён не атух,
пасядзі, пастух.

Смуглянка маладая
жне вінаграду рыданне.

Паўдзён не атух,
пасядзі, пастух.

III

Двое чырвоных валоў
сярод залатых каласоў.

У валоў
старадаўніх званоў
пагойдванне
і прароча-птушыныя вочы.

Вочы для світання
туманіста-непагодлівага,
а яны лета
апельсін перагрэты
працінаюць.
Валы ад нараджэння –
дзяды,
ды
гаспадара не знаюць.
Яны ў баках сваіх успамінаюць
крылы былыя.
Ідуць валы
і,
запавольваючы рухі,
усё ўздыхаюць па палях Руфі,
шукаюць брод,
спрадвечны брод,
і, слёзы жуючы,
хмялеюць ад зор начы.

Двое чырвоных валоў
сярод залатых каласоў.

IV

Па небе ў рамонках
іду.

Вечар
адпрэчыў жуду.
Што святы я
прытрызнілася сягоння.
Мне на далоні
поўню паклалі.
Я адпусціў яе зноўку у далі,
і, нібы
ў салодкай мане,
бог ружай і німба
каранаваў мяне.

Па небе ў рамонках
іду.

Цяпер зноў іду
па гэтым полі
збавіць дзяўчатак ад болю,
якім кавалеры хітраць бяду,
дарыць хлапчукам
залатыя манеты,
чаканіць змроку слюду.

Па небе ў рамонках іду.

Ссеклі тры дрэвы
(*Cortaron tres árboles*)

Эрнэста Альфтэру

Тры дрэвы было.

(Дзень прыйшоў, прынёс тапор тупарылы.)

Два стала.

(Сярэбраныя ўздрыгануліся крылы.)

Пасля адно. І ніводнага.

(Вада аголены стан не акрыла.)

Націюрны каля акна

(Nocturnos de la ventana)

I

Высока поўня плыве
Біць ветру паклон траве.

(Далёкі ад вечнай звады,
даверыў я небу пагляды.)

Поўня – жудой над вадой.
Поўня пад ветрам – бядой.

(Да кожнага руху чуйны,
разгледзець зямлю хачу я.)

Дзясочыя чую ўжо два галасы.
Лёгка ў смуге ружовай
ад поўні вадзяной
да нябёснае перайшоў я.

II

Праз акно да мяне ўвайшла
рука начы – дзе сляды?

Смуглявая і вялікая,
рука ў бранзалетах з вады.

На блакітным крышталі
іграла душа ракой.

Паранення імгненні
ў часу праходзілі яд рукой.

III

З акенца высунуў талаву,
непаслухмяны гарэза,
убачыў я: ветру кінжал
яе захацеў адрэзаць.

Пад гільятыну нябачную
падставіў без войкату
маіх жаданняў
галаву бязвокую.

І раптам лімона пах
агромністы міг запоўніў!
І ў празрыстую краску
ператварыўся вецер-паломнік.

IV

Сажалцы сумна – сёння
памерла яе русалка.
Ляжыць на зямлі, ў саване,
на беразе самым.

Лашчачы мёртвае цела,
рыбка кліча яе ў падарожжа.
Шэпча вецер ёй: «Дзяўчанятка!» –
але разбудзіць не можа.

Распусціла ў жалобе сажалка
локаны водарасцяў важкія,
і ў паветры шэрыя грудзі
пакалыхваюцца люгашкамі.

Бог з табой. Мы памолімся
прачыстай дзеве вады не зд'ябленай
за русалачку з сажалкі, што
памерла пад яблыняй.

Два маленькія гарбузікі
побач з ёй пакладу з паклонам,
каб магла паплаваць яшчэ,
ай, па моры салёным!

Шаптушка на вушка дзяўчыне

(Al oído de una muchacha)

Я не хацеў
Нічога сказаць не хацеў.

У вачах убачыў тваіх:
два дрэўцы
хацеді сустрэцца.
А вецер звінеў,
смах залаты не ціх.

Іх
гайдаў адчаю павеў.
Я не хацеў.

Нічога сказаць не хацеў.

Поўня ўзыходзіць

(La luna asoma)

Як ўзыходзіць поўня,
трацяць званы развагу,
сцелюцца патаемна
сцежкі без выйсця з размаху.

Як ўзыходзіць поўня,
мора зямлю бянтэжыць,
і адчуваецца сэрца
востравам у бязмежжы.

Браць апельсіны нельга
ноччу круглявай поўні,
есці зялёныя можна
толькі плады лядоўні.

Калі ў сто абліччаў поўня
ціха ўзыходзіць над светам,
звонка ў кішэні рыдаюць
сярэбраныя манеты.

Серэнада

(Serenata)

Прыйшла падыхаць туманам
ноч у надрэчныя далі,
і на грудзях Лаліты
ад страсці кветкі каналі.

Ад страсці кветкі каналі.

І голая поч запела
пад аркамі марца ў канаве.
Лаліта абмыла цела
вадою слёз і канвалій.

Ад страсці кветкі каналі.

Ноч прагла – анісу і срэбра,
блакітам дахі дрыжалі.
Аніс тваіх белых сцёгнаў
хваль срэбра тушыў без жалю.

Ад страсці кветкі каналі.

*У інстытуце і ва ўніверсітэце
(En el Instituto y en la Universidad)*

А першы раз
не пазнаў.
Пазнаў цябе другі раз.

Скажы мне,
што шэпча вецер пра нас?

Марознай раніцай
тузе давяраецца час,
і захацелася мне
ўсміхнуцца якраз.
І рагатаў дапазна я.
Цябе не пазнаў.

Ты пазнала.
Я пазнаў.
Не пазнала.
Цяпер абыякава
цягнуецца цэлы месяц,
самы доўгі для нас.

А першы раз не пазнаў.
Пазнаў цябе другі раз.

Ідылія

(Idilio)

Ты прасіла мяне не маніцца –
растлумачыць вясны таямніцу.

Ды не больш патаемнага знаю,
чым яліна – шаптуха лясная.

Колькі пальчыкаў, колькі іглінак, –
столькі ўмомант пакажуць сцяжынак.

А чаму, не скажу я ніколі,
так рачулка бруіцца паволі.

Голас мой для цябе, як затока,
дзе гарыць з неба позірку спёка.

Ты, смуглянка, са мной пакружыся,
толькі йголак маіх сцеражыся.

Пакружыся са мной да світання, –
дай раскруцім вятрак кахання!

Не магу і не буду маніцца
растлумачыць вясны таямніцу.

Прэлюдыя

(Preludio)

Таполі ў блакіт ідуць,
ды шлях свой сабою свецяць.

Таполі ў блакіт ідуць,
ды нам пакідаюць вецер.

У саване вецер ляжыць
і марыць аб небе і леце.

Ды вецер нам рэха аддаў,
што будзіць раку на дасвецці.

І памяць мае мая
святло светлячкоў на прыкмеце.

І, кволае, на далані
ўзыходзіць сэрца ў суквецці.

Раманс пра поўню, поўню

(Romance de la Luna, luna)

Канчыце Гарсія Лорка

У кузню глянула поўня,
думачка з нардаў настыла.
Глядзіць і глядзіць малое, –
адарвацца не мае сілы.
Закінула поўня рукі,
ў паветры, што мела ў гудзе,
агаліла свае алавяныя
юрліва-нявінныя грудзі.
– Поўня, схавайся, поўня!
Прымчаць цыганы нечакана,
каралі, пярсцёнкі срэбныя
з сэрца твайго адчаканяць.
– Кінь, хлопчык, не датыкайся.
Прымчаць цыганы – нічога:
ты будзеш ляжаць на кавадле,
вачэй не расплюшчыш, нябога.
– Поўня, схавайся, поўня!
Капыты разбудзілі прастору.
– Кінь, хлопчык, не датыкайся
да белакрохкага ўбору!

Коннік б'е ў даліны бубен,
дружна капыты стукочуць.
На кавадле ў кузні – хлопчык
лёг і не расплюшчыць вочы.

Цыганы ўсе – сон і бронза.
У алівах шлях дадому.
Ганарлівыя паставы.
Вочы жмурацца ад стомы.

Плакала сава лясная.
Ай, рыдала! Чула поўнач.
За руку вяла па небе,
зводзіла малога поўня.

Кузня стыла ад праклёнаў,
цыганы лямантавалі,
уздыхаў гаротна вецер,
уздыхалі ў смутку далі.

Прэсьёса¹ і вецер

(Preciosa y el ayre)

Для Дамаса Алонса

Пергаментны бубен поўні
грыміць у руках Прэсьёсы,
лаўры вартуюць сцяжынку,
спадаюць крыштальныя росы.
Ад звону бубна схавацца
бяззорная ціша хоча, –
падае ў ноч, дзе мора
спявае і рыбай плюскоча.

Дрэмлюць карабінеры
на скалах стромы адчаю, –
ахоўваюць белыя вежы,
там, дзе живуць англічане.
А хвалі-цыганкі гуляюць,
выносяць з прадоннай няволі
ракавак дзіўныя замкі
і сосен зялёнае голле.

Пергаментны бубен поўні
грыміць у руках Прэсьёсы,

---

¹ Прыгажуня.

убачыў яе й прахапіўся
вецер бяссонны, босы.
О, голы святы Хрыстафор,
многаязыкі, блакітны,
вабіць яе валынкай,
кліча павевам скрытна.

– Дазволь мне, цыганка, адкінуць
падол твой, схіліцца ніца!
Давер старажытным пальцам
ружы сваёй таямніцы!

Прэсьёса губляе бубен,
і прэч – гаварыць аб нечым,
і гоніцца вецер-мужчына
за ёй з напаленым мечам.

Нахмурыла мора хвалі,
і спалатнелі алівы,
і флейты змроку запелі,
гонг снегу азваўся шчасліва.

Прэсьёса, бяжы, Прэсьёса,
дагоніць зялёны вецер!
Прэсьёса, бяжы, Прэсьёса,
цябе зараз схопіць вецер!
Сатыр ссірацельх знічак
маланкамі шлях асвеціць.

Прэсьёса, поўная жаху,
бяжыць у сядзібу – ўжо блізка! –
у вежу над хмаркамі сосен,
дзе консул жыве англійскі.

На крык збягаецца варта,
карабінеры – з туману:
плашчы іх чарнеюць хмарна,
берэты на лоб заламаны.

Консул падносіць цыганцы
малака, пазірае скоса,
консул – ёй чарку гарэлкі,
ды піць не магла Прэсьёса.

Аб тым, што было, сказала
уся ў слязах, маладая.
А вецер над вежай панурай
дахоўку ў злосці глыдае.

Самнамбулічны раманс

(Romance sonámbulo)

Глорыі Хінэр і Фернанда дэ лос Рьясу

Зялёнае, ты мне любя.
Вецер зялёны, зялёнае голле.
Конь у гарах, карабель на моры –
вас не забыць ніколі.
Жанчына ў зялёным змроку
стаіць на верандзе ноччу.
Зялёнае цела, зялёныя косы,
з халоднага срэбра вочы.
Зялёнае, ты мне любя.
Цыганскі месяц – прыгожы.
Рэчы глядзяць на яе,
яна іх бачыць не можа.

Зялёнае, ты мне любя,
вялікія, з прызімку, зоры
ходзяць рыбамі цемры
і ціха цвітуць у прасторы.
Кудлаціць алівы вецер,
агавы шасцяць калюча.
Гара – азвярэлая котка –
кустоўнікам шчэрыцца люта.

Хто прыйдзе, якімі шляхамі?
Яна ж на верандзе ў зморы.
Зялёнае цела, зялёныя косы,
у водсветах горкае мора.

– Сусед, памяняць хачу я
каня на дамок прыгожы,
сядло – на яе люстэрка,
на шалік цёплы – нож мой.
Сусед, у крыві ўвесь я,
прыйшоў з перавалаў Кабры.

– Хлапчына,
каб толькі мог я,
цябе б не пакрыўдзіў як сябра,
я просьбу б тваю задаволіў.
Ды сам я ўжо болей не я,
і дом мой – не дом мой болей.

– Сусед, я хачу памерці
(калі будзе неба ласка)
спакойна на ўласным ложку
і на прасцінах галандскіх.
Хіба маёй раны не бачыш –
апошні раз грудзі ўздыхнулі.
– Трыста чарнее ружаў
на белай тваёй кашулі.
Кроў пахне твая, набрыняў
твой пояс крывёй і болем.

Сам я ўжо болей не я,
і дом мой – не дом мой болей.
– Прашу я вас – дайце рады –
дазвольце, прынамсі, падняцца,
падняцца да самай высокай,
да самай зялёнай веранды.
Да той, дзе пад месяцам спелым
вада свайму голасу рада.
Да самай высокай веранды
сталі ўзнімацца абодва.
След ад слёз,
след ад крыві –
два сляды вялі за сабою.
Дахі ўгіналі плечы,
дрыжалі ліхтарыкі з бляхі,
раннюю раніцу ранілі
у тысячу бубнаў дахі.
Зялёнае, ты мне любя.
Вецер зялёны, зялёнае голле.
Удвух узняліся суседзі.
А вецер-лайдак міжволі
у роце пакінуў прысмак
крыўды, мяты, ажыны.
– Дачка твая горкая дзе,
чэсна, сусед, адкажы мне?
– Так доўга чакала цябе,
засведчыць светлае лета.

Запомніла твар і косы
веранда зялёная гэта.

Над соннай роўнядзю водаў
гайдацца цыганцы трэба.

Зялёнае цела, зялёныя косы,
вачэй халоднае срэбра.

Лядзінка халоднай поўні
трымае яе пад вадою.

Як цёмная ў горадзе плошча,
ноч стала інтымнай такою.

Жандары нахабна ў дзверы
грукалі з перапою.

Зялёнае, ты мне любя,
вечер зялёны, зялёнае голле.

Конь у гарах, карабель на моры –
вас не забыць ніколі.

Цыганка-манашка

(La tonja gitana)

Для Хасэ Марэна Вілья

Цішыня пагне вапнай і міртай.
Мальвы ў траве, як дома...
Вышывае ляўкоі цыганка,
ў палатна цеплыня саломы.
Сем зыркіх птушак вясёлкі
ў павучыне плятуць узоры,
а побач сабор мармыча,
як мядзведзь той, – лапамі ўгору.
Ёй, сумнай, сагнутаі, самотнай,
саломаю пагне тканіна,
вышыць бы ўсё палатно
кветкамі успамінаў!
Сланечнікі і магноліі
у бантах, у сонечных промнях!
Воблікі поўні, шафрана
царкоўнае покрыва помніць.
дыхнулі з кухні нявінна,
быццам пяць ран Хрыстовых
ажно з альмерыйскай даліны.
Па чорных вачах манашкі
два коннікі праскакалі –

разбудзілі дзявочыя грудзі,
растрывожылі тупатам далі.
Задуменныя ўбачыла горы,
што застылі ў смуге калматай,
зайшлося цыганскае сэрца,
захлынулася мёдам і мятай.
У дваццаць сонцаў гарэла,
зіхцела даліна крутая!
Утрапёныя рэкі фантазіі
над прорваю цемры ўзляталі!
Зноў студзіць тканіна кветкі,
на дошцы аконных кратаў
у шахматы са святлом
гуляе прысмерк зацята.

Няверная жонка

(La casada infiel)

Лідзій Кабрэра і яе негрыцяначцы

Паціху ішлі да рэчкі.
Здзівіўся, але не дужа:
думаў, вяду дзяўчыну,
а звёў я жонку ад мужа.

Было гэта ноччу ў Сант-Яга.
Сваё загадалі далі –
ураз ліхтары пагаслі
і светлякі замільгалі.
На ўскраіне, быццам міжволі,
я грудзі крануў нявінна –
яны расцвілі спрасонку,
як белы букет язміну.
Крухмал яе звонкай спаднічкі
мне вушы глушыў без жалю,
нібы небасхіл шаўковы
у сто нажоў разразалі.
А неба забралі дрэвы –
нідзе не відно прагалін.
І далягляду сабакі
далёка за рэчкай брахалі.

Калі размінуўся з чаротам,
з кустоўем, з калючай ажынай –
даверыў шаптацца косам
з мокрым пяском за сцяжынай.
Я галыптук распетліў нервова –
зняла яна ўборы памалу.
Рамень з рэвальверам адкінуў –
чатыры карсажы здымала...
Нарцыс ці жамчуг параўнацца
з целам яе не можа.
І шыбы пад промнямі поўні
так не блішчаць прыгожа.
Біліся ногі, як рыбіны,
што трапілі ў сеткі густыя, –
то спёкай блакітна гарэлі,
то месяцам белым стылі...
На самай гарачай кабыле
той ноччу я ехаў конна.
На самай лепшай дарозе
навошта аброць і страмёны?
Не выдам, бо я мужчына,
таго, што яна сказала
розум мяне прымушае
паводзіць і сціпла і стала.
На золку ў пяску, ў пацалунках
ад рэчкі адвёў яе я.
З паветрам на ўпартай дуэлі
скрыжоўвалі шпагі лілеі.

Я мужа, цыган фартовы,
трымаўся і чуўся, вядома,
калі падарыў ёй для швіва
кошык ярчэй ад саломы.
І не схацеў закахацца,
на гэта свая прычына:
ад мужа ўцякла да рэчкі,
а мне сказала: дзяўчына...

Раманс пра чорную скруху

(Romance de la pena negra)

Для Хасэ Навара Парда

Пеўні ступілі шпоры,
ранне выгрэбваючы залатое:
сыходзіць з надхмарнай гары
на дол Саледад Мантоя.
Пахне медзь яе цела
змрокам і скакунамі.
Грудзі чарней ад кавадла –
ад песень акруглых канае.
– Каго, Саледад, ты клічаш,
самотная, ў познім тумане?
– Таго, хто клічацца, клічу,
твайго не прашу спачування.
Прыйшла шукаць, што шукаюць, –
сябе і радасць пазнання.
– Знай, Саледад, мая скруха
незацугляных коней
мора заўсёды пакліча,
а хвалі не вернуць ніколі.
– Не ўспамінай мне пра мора!
Родзіць чорная скруха
на зямлі, дзе лісты алівы
шэпчуцца з ветрам глуха.

– То, Саледад, не гора –
чорная скруха сканання!
Плачаш ты сокам лімонным,
горкім ад часу чакання.

– Птушкі тугі па дому
услед за мной паляцелі,
падлогай змяцца косы –
ад кухні і да пасцелі.

Туга! Ад скрухі чарнею,
у чорную ноч адзета.

О сукні мае з карункаў!
О сцёгны – спякотнае лета!

– На золку меднае цела,
як птушка, абдай расою
і сэрца пакінь у спакоі,
пакінь, Саледад Мантоя.

Рака ўнізе песняй гайдае
неба, лістоў караваны.

І гарбузовым цветам
поўдзень каранаваны.

О сэрца цыганскага скруха,
самотная самая ў свеце!

О скруха скрытных вытокаў
і здрадлівага дасвецця!

Сканаў праз каханне

(Muerto de amor)

Маргарыце Манса

- Што ў высокіх калідорах
цьмяна свеціць, дай дазнацца?
- Зачыні, сыночак, дзверы,
бо прабіла адзінаццаць.
- Хоць не хочуць бачыць вочы,
зноў чатыры свечкі бачаць.
- Медную лудзяць пасуду,
гэта цыганы, ныйначай.

Зноў плыве так жоўты ветах
часначынкай. Што знайшоў там?
Зблякла-жоўтыя карункі
вяжа ён капліцам жоўтым.
Ходзіць ля акон балконаў,
грукаецца ноч у горы,
гоняцца харты за ёю,
аж дрыжаць ад брэху зоры.
Пахі він бурштынна-юных
расчыняюць калідоры.
Моклі чарацінкі ветру,
моклі стомленыя далі,
галасы сузор'яў звонка
келіх ночы разбівалі.

Спалі і валы, і ружы,
толькі стоеным павевам
клікалі чатыры свечкі,
як святы Георгі гневам.
Неслі пал яго жанчыны,
кроў мужчынская па жылах
стыла зрэзанай лілеяй
і спакоем сцёгнаў стылых.
І старыя так рыдалі
у гарах, як перад сконам,
перапыненым імгненнем
локаны плялі імёнам.
Выбеленыя фасады
ноч сквадрацілі па схонах.
Цыганы і серафімы
гралі на акардэонах.

– А калі сканаю, мама,
дык сеньёрам ты напамні:
сіняй весткай тэлеграмы
дай на Поўдзень і на Поўнач.

Сем крываваых ран, сем крыкаў,
сем прыспаных макаў зроку
шматавалі поўню смутку
у глухіх пакоях зроку.
Роспаччу вянкаў ліловых,
рук адсечаных бруямі,

мора білася ў праклёнах
рэхам у раптоўнай яме.
Неба грукнула дзвярыма
перад гневам дрэў з дакорам,
і лілі чатыры свечкі
жаль высокім калідорам.

Раманс выклятага
(*Romance del emplazado*)

Эмілія Аладрэну

Не мае сцен адзінота!
Прыжмурыны воч маіх,
каня майго поўні-вочы
не зводзяцца нават ноччу
і ў бок той не глянуць з даверам,
дзе зноў сну трынаццаць чаўноў
прымае спакуслівы бераг.
Іх сон не прыспіць падкалодна, –
нядрэмныя слугі мае
з металаў і голых скал
высочваюць край халодны,
дзе прывід бяскроўны мой
тасуе картаў калоду.

Павольнай плыні валы
балюча малых бадалі,
што за рогі-маладзікі
хапалі мокрыя хвалі.
А на кавадле-самнамбуле
малаткі спявалі з прызвонам
песню бяссоннага конніка,
што мчыць на кані бяссонным.

Дваццаць пятага чэрвеня
сказалі Амаргу суддзі: –
Ля хаты ссячы алеандры,
хто пошум іх слухаць будзе!
Крыж на дзвярах накрэслі,
імя сваё – на парозе.
Над табою, Амарга, ўзыдуць
крапіва ды цыкута ў трывозе.
Іголкі аслізлай вапны
перагрызуць абутак,
і ў намагнічаных горах
сустрэнецца з выракам смутак.
І вып’юць рачныя валы
сок сну з чарацінкі сутак.

Памінальны звон закажы,
рукі ўмеў сашчапіць абныла,
смакуй звонкі вецер пакуль,
ад скал і металаў настылы,
бо два месяцы пройдуць, і ты
зляжаш, Амарга, ў магілу.

Туманны меч у Сант’яга
блукае вятрыскам нема.
Спіной адварнулася ціша,
і хлынула глуха неба.
Дваццаць пятага чэрвеня
ён вочы святлом знявечыў, –

дваццаць пятага жніўня
звёў іх цыган навечна.
На вырачанага глянуць
на плошчу ішлі здалёку,
што на сцяне адчаю пакінуў
самоту сваю з палёгкай.
І бездакорны саван
жорсткаю ноткай рымскай
надаў раўнавагу смерці
прастакутніка строгай рыскай.

Газела пра знянацкае каханне
(Gacela de amor imprevisto)

Ніхто не разумеў трывожны водар
начной магноліі крамянай плоці.
Ніхто не ведаў, як ты скатавала
губамі страсці чаіцу ў палёце.

Цярплівасці персідскія каняжкі
драмалі, зіхацела поўня цела,
стан смуглы абвіваў чатыры ночы,
люцела смага і ў снягі ляцела.

Між алебастру і кустоў язміну
паглядамі жыццю давала лекі.
А я перабіраў ружанец гукаў
для слова бурштыновага на векі,
на векі, сад агоніі пажаднай,
і цела зніклівага трапятанне,
і кроў твая, што апякла мне губы,
і губы без святла ўжо ў час сканання.

Газела аб страшэнным жаданні
(*Gacela de terrible presencia*)

Хачу, каб без рэчышча рэкі блукалі,
каб ветры без лугу завылі ваўкамі,

каб вочы навек асляпелі знямела,
каб сэрца сваёй сарцавіны не мела;

каб мову валоў ліст уцяміў аднойчы,
каб чэрві загінулі ў чэраве ночы;

каб шчэрыцца з чэрапа зубы хацелі,
і бляскам шаўковым у цемры жаўцелі.

Хачу я адчуць рану ночы глыбокай
ў сутычцы змяінай з паўдзённаю спёкай.

Няхай зелянее заход, як атрута,
хай рушацца аркі, дзе вечнасць закута.

Але не світай галізной – уратоўвай
свой кактус, што ў цемры расцвіў чаратавай.

Пакінь мне планет маладыя пакуты,
але захавай толькі стан некрануты.

Газела пра каханне адчаю
(*Gacela de amor desesperado*)

Пазычыла б воч дарог,
цёмры – імгла,
каб ты не прыйшла,
каб прыйсці да цябе не мог.

Ды я прыйду,
хоць і сонца скроні выесць мне скарпіёнам.
Ды прыйдзеш ты,
хоць і соль твае вусны ліўнем раз'есць шалёным.

Дзень не паслаў бы дарог,
сонца ўзышло без святла,
каб ты не прыйшла,
каб прыйсці да цябе не мог.

Ды я прыйду,
хоць і жабам аддам на глумленне сваю гваздзіку.
Ды прыйдзеш ты,
хоць з мутнай клаакі цёмры ўзнікнеш.

Ні дзень, ні ноч не спагадаюць журбе,
хаўруснічаюць у мане,
каб я памёр без цябе,
каб памерла ты без мяне.

Газела пра патаемнае каханне
(*Gacela de amor que no se deja ver*)

Душа хацела
пачуць звон Велы, –
таму і надзеў на цябе я вянок вербены.

Хавалася поўня-Гранада
між дзікага вінаграду.

Душа хацела
пачуць звон Велы, –
таму і сарваў я кветкі маёй Картахены.

Гранада – ружовая сарна
спыняла флюгеры марна.

Душа хацела
пачуць звон Велы, –
таму ў тваім целе згараў
і не ведаў, чыё яно, цела...

Газела пра мёртвае дзіця

(Gacela del nico muerto)

Штовечар рыдае Гранада,
штовечар дзіця памірае,
штовечар вада пляткарыць
на камянях з сябрамі.

У мёртвых імшэюць крылы.
Вятры – і празрысты, й туманны –
на вежы лятуць, як фазаны,
а дзень – хлапчанятка ў ранах.

Ні пёрка жаўранка ў небе –
сустрэў цябе ў гротах вінных,
ні плямкі туману доле –
а хвалі цябе ўжо злавілі.

Апала гара вадзяная –
даліна ад брэху люцела.
У ценях юлёвых рук маіх стыла
архангелам холаду цела.

Газела пра горкі корань
(Gacela de la raíz amarga)

Ёсць свет, дзе безліч тэрас,
ёсць корань горкай бяды.

І самая кволая даланя
не ўзломіць дзверы вады.

Куды ты ідзеш, куды?
Ёсць неба, дзе безліч акон, –
пчол бледных і вырак, і скон, –
ёсць корань горкай бяды.

Горкі.

Нутро майго твару баліць
у ступні нагі ад хады,
баляць у свежым ствале
толькі ссечанай ночы сляды.

Каханне, мой кат, грызі
свой корань горкай бяды!

Газела пра цёмную смерць

(Gacela de la muerte oscura)

Хачу я заснуць сном халодным яблык,
ад мітусні магільнікаў шумнай схавацца.
Хачу я заснуць сном нявінным дзіцяці,
што ў моры хацеў сабе выказаць сэрца.

Не хачу чуць бясконца,
што мёртвыя крывёй не сыходзяць,
што могуць ротам прагнілым яшчэ вады папрасіць.
Не хачу я прымаць пакуты ад карэння травы,
ні ад поўні з ротам змяіным,
што здэкуецца да світання.

Хачу я заснуць ненадоўга,
на міг, на хвіліну, на век,
ды каб ведалі ўсе, што не памёр я,
што хлёў залаты ў маіх вуснах жыве,
што сціплы сябрук я ветру заходняга,
што я слёз сваіх цень вялізны.

Акрый мяне вэлюмам на світанне,
мяне зацярушыць ён мурашамі,
змачы чаравікі суровай вадою,
каб скарпіён па іх кляшніямі слізгаў.

Бо хачу я заснуць сном халодным яблык
і выплакаць слёзы, што ад зямлі адмыюць;
бо хачу я жыць са смуглявым дзіцяткам,
што ў моры хацеў сабе выказаць сэрца.

Газела пра чарадзейнае каханне
(*Gacela del amor maravilloso*)

Сярод алебастру
лугоў змяіных
ты была асакой кахання, вільготным язмінам.

Сярод ветру паўднёвага і агню
нябёсаў заклятых
у грудзях маіх шэпам снегу была ты.

Нябёсы й лугі
закавалі рукі мае ў ланцугі.

Нябёсы, нябёсы,
паранілі цела маё
вашага гневу восы.

Газела пра ўспамін кахання
(*Gacela del recuerdo del amor*)

Май літасць, хаця ў адзіным
не разлучай з успамінам:

хай студзеньскай адзінотай
бялее чарэшняя ўпотай.

Між смерцю і мною
вычварныя сны сцяною.

Тугу азяблых канвалій
сны сэрцу накінавалі.

Праз ноч усю ў садзе сочаць,
як два харты, мае вочы.

Праз ноч усю уцякаюць,
атрутнай айвы шукаюць.

Кладзецца вецер на плаху
цюльпанам страху.

Завялы цюльпан –
світанніа зімовы зман.

Між смерцю і мною
вычварныя сны сцяною.

Туман на шарэнніку кліча
даліну твайго аблічча.

Пад аркай сустрэч пакуты
буяе зямля ад цыкуты.

Будзь шчодрая хоць у адзіным –
зацеплі сэрца ўспамінам.

Газела пра ўцёкі
(*Gacela de la huida*)

Не раз блукаў я ў моры злым адчаю,
слых рэзала, як кветкі надразалі,
сціскала сэрца ад міласці й жалю.
Не раз блукаў я ў моры злым адчаю,
як у дзіцячых сэрцах я блукаю.

Няма начы, дзе вусны страсці плачуць,
што стылага не ведалі ашчэру б,
людзей, што, лоб крануўшы немаўлячы,
не ўспомнілі б скалелы конскі чэрап.

Бо ружы лоб абмацваюць наконт той,
каб адшукаць касці суровы контур,
і сэнсу іншага не маюць рукі,
як паўтараць карэнняў цёмных рухі.

Як у дзіцячых сэрцах я блукаю,
не раз блукаў я ў моры злым адчаю.
Я не спасціг ваду і смерць шукаю,
яе святлом пагаслым дагараю.

Газела ранішняга рынку
(*Gacela del mercado matutino*)

Пад аркай Эльвіры
хачу я чакаць цябе, –
імя пазнаць тваё
і рыдаць у журбе.

Што за поўня ў шэрым дыме
шчокі жахам спалатніла?
Зерне тое хто падыме,
што ўспаліла снег настылы?
Што за кактус злой калючкай
твой крышталі пратне балюча?

Пад аркай Эльвіры
буду чакаць цябе, –
напіцца з вачэй тваіх
і рыдаць у журбе.

Ён звініць мне карай дзікай,
голас твой, на рынку ў шуме, –
вырачанаю гваздзікай
між глухой пшаніцы, ў суме!
Як далёка, – вока ў вока,
як ты блізка, – я далёка!

Пад аркай Эльвіры
буду чакаць цябе, –
сцёгнаў крануцца паглядам
і рыдаць у журбе.

Газела пра каханне ў сто год
(*Gacela del amor con cien años*)

Угору йдуць вуліцай шэрай
чатыры кавалеры,

ай, ай, ай, ай.

Уніз ідуць вуліцай шэрай
тры кавалеры,

ай, ай, ай.

Патужылі пас недаверу
два кавалеры,

ай, ай.

Даверылі твар дасвеццю
кавалер і вецер,

ай...

Міргы цень вечара доўжаць,
па гаях не блукае ніхто ўжо.

Касыда пра абражанага вадой
(Casida del herido por el agua)

Жвір студні адчуць хачу я,
залезці на сцены Гранады,
пабачыць працятае сэрца
разцамі вады і здрады.

Стагнаў паранены хлопчык –
вянок ледзяніў без жалю.
Крыніцы, стаўкі, фантаны
ў паветра шпагі ўздымалі.

Ай, шал каханья, лязо, што раніць,
ай, белая смерць і шэпт у цемры!
Дасвецце пяскоў схаваць
пустыні святла захацелі!

Застаўся ў самоце хлопчык,
спаў горад у горле ў малога.
Крыніца, што ў сны прыходзіць,
ратунак адзіны ад ціны галоднай.

Сам-насам з агоніяй хлопчык, –
спяліся зялёныя ліўні трывала.
На доле выцягнуўся малы,
агонію перасмыкала.

Жвір студні адчуць хачу я,
хачу захлынуцца смерцю сваёю,
хачу я сэрца мохам напоўніць, –
пабачыць абражанага вадою.

Касыда пра плач

(Casida del llanto)

Балкон зачыніў, – каб сябе не ўшчуваць,
чуць не хачу я плачу,
ды з-за шэрых сцен не чуваць
нічога йначай апрача плачу.

Анёлы – спяваюць мала,
сабакі – заходзяцца брэхам мала,
тысячу б скрыпак мая даланя ўтрымала.

Ды плач – велічэзны сабака,
плач – велічэзны анёл,
плач – велічэзная скрыпка.
Слёзы душаць вятроў усхліпы, –
і нічога йначай апрача плачу.

Касыда пра галіны

(Casida de los ramos)

Збегліся свінцовыя сабакі
ў тамарыцкі гай¹ у міг адзіны,
і, калі ўпадуць яны, чакаюць,
самі надламаюцца галіны.

Яблыня расце у Тамарыце
з яблыкамі даўкімі рыданняў,
салавей начэй уздыхі гасіць,
пылам гоніць іх фазан світанняў.

Ды, як мы, вясёлыя галіны –
не згінае клопат аднастайны.
Дождж не ў знакі ім –
спакойна дрэмлюць,
быццам дрэвам і раптоўна сталі.

У вадзе па самыя калені
восені чакалі дзве даліны.
Прымеркі ішлі хадой слановай –
расхіналі і ствалы, й галіны.

---

¹ Маўрытанскія сады паблізу Гранады.

І чакаюць дзеці ў Тамарыце,
захінуўшы твары ў змрок нявінны,
што ўпадуць мае ў зялёным цвеце,
самі абламаюцца галіны.

Касыда пра распасцёртую жанчыну
(*Casida de la mujer tendida*)

Голую бачыць цябе – зразумець ліўнеспаду пал,
што не крануў нават след капытоў,
без ценю былінкі, – чыстую форму адну,
мяжу недаступную для гадоў.

Голую бачыць цябе – зразумець ліўнеспаду пал,
што шукае кволя сцэгны траў,
шал звар’яцелага мора, што гоніць аглухлы вал,
і не знаходзіць, хто святло тваіх шчок украў.

У сховах альковаў кроў зазвініць у бядзе,
мечам пажадлівым з’явіцца з нематы,
сэрца жабіна ці фіялка дзе
стаілася, не дазнаешся ты.

Цела тваё – сутычка зацятая каранёў,
вусны твае – світанне, згубленае ў смузе.
Пад цёплымі ружамі ў пасцелі сноў
стогнуць мёртвыя ў чарзе.

Касыда пра сон пад вольным небам
(Casida del sueño al aire libre)

Язміну кветка і бык забіты.
Памост бясконцы. Карта. Зала. Арфа. Ранне.
Дзяўчына прыкінулася быком з язміну,
бык – заход, што крывава раве, памірае.

Калі было б немаўляткам неба,
належала б ночы палова язміну,
быку – арэна сіняя без матадора
і сэрца пад ценем калоны ўспамінаў.

Ды неба – слон велічэзны,
язмін – вада з бяскроўнаю млосцю,
дзяўчына – ўраселая гронка ночы
на велічэзвым змрочным памосце.

Паміж быком і язмінам
кіпці з касці слановай ці людзі з соннай краіны.
У язміне – сон і аблачыны,
а ў быку – шкілет дзяўчыны.

Касыда пра недасяжную руку
(Casida de la mano imposible)

Адну я толькі руку хачу,
руку параненую, калі магчыма.
Адну я толькі руку хачу,
хоць тысячу начэй мець не буду спачыну.

Быў бы гэта з алебастру ірыс,
быў бы гэта галуб, што да сэрца лрычаліў,
быў бы гэта вартаўнік, што ў ноч смерці маёй
не ўпусціў бы поўню ў акно адчаю.

Я толькі тую руку хачу,
што мяне захіне ў белы саван расстання,
я толькі тую руку хачу,
што крылом маёй смерці стане.

Астатняе ўсё мінае.
Сорам імя не мае, зорка часу нямая.
Астатняе ўсё – не тое: вецер сум тоіць
па лістоце, якая чарадою знікае.

Касыда пра ружу

(Casida de la rosa)

Ружа
не прагла світання:
на галінцы, амаль спрадвечная,
прагла нечага.

Ружа
не прагла ні засені, ні пазнання:
мяжа між плоццю і марай Млечнай,
прагла нечага.

Ружа
не прагла ружы:
нерухома пад небам вечара
прагла нечага
дужа...

Касыда пра залатую дзяўчыну
(*Casida de la muchacha dorada*)

Дзяўчына ў хвалі ляцела,
ад залатога цела
вада залацела.

Водцені ціны й галіны
над ёю імглу хілілі,
і захапляўся салоўка
дзяўчынай русявагалавай,

Ноч светлая выйшла ў дарогу
ва ўборах са срэбра старога,
буры, з-за цьмяных адрогаў,
прагнаў яе вецер з парога.

Дзявочае мокрае цела
світаць у вадзе захацела, –
вада палыхала злюцела.

Світанне прыйшло з зарою
тысячапайсай каровай,
заледзянела таксама,
як з мёрзлых гірляндаў саван.

Дзяўчына ад слёз нямела,
нырала ў полымя смела,
салавей разлягаўся ад жалю –
крылы апаленыя дрыжалі.

Залатая дзяўчына растала –
белай чапляю стала,
рэчка хвалі каціла – яе залаціла.

Касыда пра цёмных галубак
(*Casida de las palomas oscuras*)

Клаўдыя Гільену

Паміж лаўровых галін
дзе цёмных галубкі пра змрок напамнілі.

Адна з іх сонцам была,
была другая поўняю.
«Суседачкі, – запытаў, –
дзе знайду я сваю магілу?»
«На хвасце маім», – буркатнула сонца,
«У горле маім», – поўню перакрывіла.
Ступаў я дарогай сляпою,
завяз у зямлі па пояс.

Дзвюх снежных арліц сустрэў я
і дзяўчыну ў спаднічцы Евы.
Адна з іх была другою,
а дзяўчына – ні гэтай, ні тою.
«Арліцы, – я запытаў, –
дзе знайду я сваю магілу?»
«На хвасце маім», – буркатнула сонца,
«У горле маім», – поўню перакрывіла.

Паміж лаўровых галін
дзвюх голых галубак бачыў.
Адна была другою,
ніхто абое.

ЗМЕСТ

Калі б варажыць мог	5
Летні мадрыгал	7
Альба	10
Прадчуванне	12
Вечар	15
Баладылля пра тры ракі	17
Паэма цыганскай сігрыйі	19
Краявід	19
Гітара	20
Крык	21
Ціша	22
Поступ сігрыйі	23
Услед	25
А потым	26
3 «Паэмы салае»	27
Зямля сухая	27
Кінжал	28
Ай!	29
Салае	30
Світанне	31
Шэсць струн	32
Інтэрлюдыя	33
Лямант	34
Квартал у Кордаве	35

Чатыры жоўтыя балады.....	36
Ссеклі тры дрэвы.....	40
Накцюрны каля акна.....	41
Шаптушка на вушка дзяўчыне	44
Поўня ўзыходзіць.....	45
Серэнада.....	46
У інстытуце і ва ўніверсітэце	47
Ідылія	48
Прэлюдыя	49
Раманс пра поўню, поўню	50
Прэсьёса і вецер.....	52
Самнамбулічны раманс	55
Цыганка-манашка.....	59
Няверная жонка	61
Раманс пра чорную скруху.....	64
Сканаў праз каханне.....	66
Раманс выклятага.....	69
Газела пра знянацкае каханне	72
Газела аб страшэнным жаданні	73
Газела пра каханне адчаю	74
Газела пра патаемнае каханне	75
Газела пра мёртвае дзіця	76
Газела пра горкі карань.....	77
Газела пра цёмную смерць	78
Газела пра чарадзейнае каханне	80
Газела пра ўспамін кахання	81
Газела пра ўцёкі	83

Газела ранішняга рынку	84
Газела пра каханне ў сто год	86
Касыда пра абражанага вадой	87
Касыда пра плач.....	89
Касыда пра галіны	90
Касыда пра распасцёртую жанчыну.....	92
Касыда пра сон пад вольным небам	93
Касыда пра недасяжную руку	94
Касыда пра ружу	95
Касыда пра залатую дзяўчыну.....	96
Касыда пра цёмных галубак	98

Гарсія Лорка, Ф.

Г78 Выбранае / Федэрыка Гарсія Лорка; пер. з іспанскай Рыгора Барадуліна. — Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2017. — 104 с. (Паэты планеты).

ISBN 978-985-7164-32-5.

Федэрыка Гарсія Лорка (1898–1936) – выдатны іспанскі паэт, які непаўторным чынам увасобіў у багатай на жанры лірыцы сваё захапленне музыкай, жывапісам і андалузскім фальклорам. Пераклады Рыгора Барадуліна, выкананыя ў супрацоўніцтве з Карласам Шэрманам, належаць да беларускай класікі паэтычнага перакладу XX ст..

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.134.2-1

ББК 84(4Исп)-5